

TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 24

Indhold

- **MARK**
 - Aktuelt i marken
 - Aktuelt i raps
 - Ukrudtsbekæmpelse i vintersæd
 - Afdriftsreduktion for prosulfocarb fra Boxer m.fl.
 - Tørring af hestebønner
 - Efterårsbehandling af frøgræs
- **REGLER OG TILSKUD**
 - Konservering af halm med ammoniak

MARK

Aktuelt i marken

Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

En del steder står der stadig korn på markerne. Desværre byder vejrudsigten for nuværende ikke på optimale betingelser i forhold til høst. Vårbyg med mange grønskud og måske også græsudlæg er besværligt at høste. Det ser dog ud til fremgang hen mod weekenden, hvor det forhåbentligt bliver mere stabilt høstvejr igen.

Aktuelt i raps

Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

Nogle rapsmarker er meget plaget af spildkorn. Her benyttes 0,5 l/ha Agil tidligst muligt, er problemet kun byg kan du nøjes med 0,2l/ha Agil + spredeklæbemiddel.

Rapsjordlopperne er også på spil. De små "skudhuller" i kimbladene på billede 1 er lavet af rapsjordlopper. Bekæmpelse anbefales i kimbladstadiet ved mere end 5% bortgnavet bladareal. Fra herefter er bekæmpelse relevant ved mere end 10% bortgnavet bladareal frem til planten har 4 løvblade. Til bekæmpelse kan 0,1- 0,15 kg/ha Lamdex bruges (men kun til og med stadie 13, dvs. 3 løvblade). 0,05-0,075 kg Kaiso Sorbie må bruges over hele vækstsæsonen, men kun en enkelt gang. Dvs. har man brugt det i september, mod de gnavnende jordlopper, må det ikke bruges mod de æglæggende, typisk i oktober (Lamdex må bruges 3 gange i alt, frem til stadie 13).

Det er også vigtigt at holde øje med snegle. Firmaerne lover at sneglekornene kan modstå regn i 3 uger, men hvis de er spist op inden, da skal der spredes nye ud. Vi anbefaler at udsprede 4 kg sneglekorn pr. ha.

Billede 1 Rapskimplante med gnav af rapsjordloppen. Foto: Jens P. Pedersen, SAGRO.

Ukrudtsbekæmpelse i vintersæd

Af planterådgiver Birgit Vestergård

De første overvejelser vedr. ukrudtsstrategi er nok allerede i gang, og her spiller den planlagte såtid en stor rolle:

Tidlig såning egner sig ikke til marker med meget græsukrudt!

Dette budskab har I taget rigtig godt til jer, og vi har i forgangne sæson set færre tidligt såede marker med meget græsukrudt i forhold til tidligere. En rigtig god udvikling!

Hvis der er græs i marken, er det en meget bedre strategi at bruge de første uger i september på at lade det gro til for nedvisning før (sen) såning. Hvis man harver *øverligt* helst lige efter høst, kan en del arter, bl.a. hejre og spildkorn nemt bringes til spiring, og man får derved etableret et falsk såbed. Tre "problem-græsser" breder sig dog:

1: Rajgræs (især italiensk) er svær at bekæmpe. Ofte behandles lidt for sent, med dårlig effekt som følge. Vi undersøger i år sammen med SEGES om det primært skyldes øget grad af resistens mod ALS (Atlantis, Broadway og Cossack) eller fob/dim-midlerne (Topik, Focus Ultra). Findes resistens i en given bestand, *kan* behandling på helt småt græs virke delvist, da resistensmekanismerne i ukrudtet ikke er helt færdigudviklede på dette tidspunkt. Et falsk såbed er dog ofte mere effektivt mod rajgræsser end målrettede ukrudtsmidler. Hvis der vel at mærke er frø på jorden...

Efter et vellykket falsk såbed kan næste hold rajgræs bekæmpes med 1,5-2 l Boxer, gerne i blanding med DFF når græsserne netop er fremspirede, ca. i kornets stadie 10.

2: Væselhale. Én af grundene til at dette græs er svært at bekæmpe er, at det ofte gror igen selv efter tilsyneladende god bekæmpelse. Regn derfor med flere behandlinger, som foreslået i tabellerne, og lav gerne et falsk såbed som beskrevet ovenfor. Dog er harvning overflødig, da væselhale spirer nemt efter høst. Bedste enkeltløsning mod væselhale er en blanding af høj dosis Mateno Duo og Boxer i stadie 10, hvor væselhale netop er spiret. Denne kombination må ikke bruges i byg og rug, og ofte er det dårligt "Boxer-vejr" i september. Læs mere om boxervejr i afsnittet om afdrift. Døjer du med væselhale er det oplagt at få mere vårsæd ind i sædskiftet, som er et tiltag der hæmmer væselhale rigtigt godt.

3: Enårig rapgræs. Er i de seneste år begyndt at udvikle ALS-resistens (mod Cossack, Hussar m. fl). Som resistensbryder er det derfor vigtigt med effektive doser af DFF, Boxer eller Mateno Duo, også hvis der ikke er mere aggressive arter i dine marker.

I **Vinterbyg** er mulighederne for græsukrudsbehandling både om efteråret og om foråret begrænsede. Vær derfor obs på, ikke at så byg på marker med græsukrudt, og slet ikke inden 7. september!

Timing/delt behandling

Effektmæssigt er det tidspunkt for ukrudtsbehandling med alle midler i stadie 10, når sprøjtesporene lige netop kan ses.

OBS Ved varm jord er stadie 10 (sprøjtesporene kan lige netop ses) ofte kun ca. 10 dage efter såning.

MEN:

Især ved tidlig såning skal behandlingen holde længe og det kan være aktuelt at starte 3-5 dage efter såning, når jorden har "sat sig" med DFF eller i hvede og tritcale: Mateno Duo. Dette tidspunkt er sjældent optimalt for Boxer, som så med fordel kan bruges i oktober.

Deling af efterårsindsatsen er en fordel ved:

- Tidlig såning. Ved at gemme Boxer til ca. 1.oktober får man forlænget jordvirkningen over mere af efterårssæsonen. Og som regel mindsket afdriften. Se afsnittet om afdrift.
- Meget svær jord, hvor det erfaringsvis bliver svært at færdes senere. Husk at udnytte mulighed for opfølgning i efteråret, hvis den alligevel viser sig. Også i forgangne efterår sås mange steder, at man ventede for længe med opfølgning på behandlingen efter
- Pløjefri – eller humusrige marker (bemærk, at Mateno Duo ikke må blandes med Boxer i byg og rug) se evt. afsnittet om pløjefri.

Stolt Henrik-brandbæger

Er en art arter der trives godt i vintersæd. Stolt-Henrik bekæmpes med en Boxer + DFF- blanding, *hvis* der behandles rettidigt, dvs. i kornets stadie 10-11. Mateno Duo har dog en mere sikker effekt, især hvis ukrudtet får flere blade inden behandling.

Billede 2 Stolt Henrik eller almindelig brandbæger (Foto: Planteværn Online)

Ved pløjefri dyrkning bør der ALTID gøres rent med glyphosat, helst kort før såning. Mod spildkorn eller enårig rapgræs vil ca. 400 g aktivt stof ofte være tilstrækkelig, mens der ved etablerede græstuer af grovere græsser bør bruges mindst 600 g aktivt stof, endnu mere mod buske af bredbladede arter. Tilsæt gerne sprede-klæbemiddel og 2 l/ha ammonium-sulfat, hvis sprøjtevandet er kalkrigt eller okkerholdigt.

I de pløjefri systemer ses i varierende grad nedsat effekt af jordmidlerne (DFF/Boxer/Mateno) på grund af det organiske materiale i overfladen. Det er dog typisk kun en mindre nedsættelse af effekten. Alternativet er brug af Atlantis eller Othello i efterårsbehandlingerne. Dette er nødløsninger, både fordi det udelukker efterfølgende brug en række andre minimidler (Cossack, Hussar, Accurate m.fl.) til foråret, og fordi det med stor sikkerhed øger mængden af resistent ukrudt.

Billede 3 God effekt af jordmiddel (Command i nysået raps) på væselhale i upløjet mark med snittet halm. God jordfugt og regn efter behandlingen har givet forstærket effekt, som dog er langt fra 100 % (Foto: Birgit Vestergård, SAGRO).

Tabel 1 Relevante midler til efterårsbrug (priser er opdateret september 2022)

Middel	God mod især	Pris iflg. Middel-database n	Parallel-produkter	Forbehold	Afstand til vandmiljø - § 3	Resistens-klasse
Adimax	Rajgræs	235 kr./l		Kun godkendt i hvede. OBS 75 % afdrifts-reduktion	10 m - 0 m	N+ A
Atlantis OD	Enårig rapgræs, (ikke resistente) agerrævehale	330 kr./l		Ikke i vinterbyg, "Mimimiddel-begrænsning"	2 m - 0 m	B
Boxer	Effekt på de fleste græsarter	180 kr./l	Fidox EC, Roxy EC, LFS-prosulfocarb	Max. 1 gang pr. sæson. Krav om <i>mindst</i> 75 % afdriftsreduktion	10 m for Jura: 5 m til §3, veje, boliger m.m.	N
DFF	Enårig rapgræs, ærenpris, stedmoder	400 kr./l	Diflanil 500 SC, Legacy 500 SC, Sempra 500 SC.	Max. 1 gang pr. sæson	10 m (for over 0,12 l/ha Diflanil, fra st 13: 20 m) - 0 m	F1
Mateno Duo SC 600	Enårig rapgræs, vindaks, storkenæb, raps, kamille, kornblomst, nogen effekt på væselhale	417 kr./l		Max. 1 gang pr. sæson. Må ikke blandes med Boxer i rug og byg	20 m (10 m ved max 0,35 l/ha) – 5 m samt 2 m til veje, boliger m.m.	F3 +F1
Topik EC	Rajgræs, vindaks, (agerrævehale)	822 kr./l		Ikke i vinterbyg	2 m – 0 m	A

Iblanding i ukrudtsblandingerne

Iblanding af et par liter eller kilo manganprodukt kan ske uden nævneværdig forringelse af effekten. Især i vinterbyg, der er følsom for manganmangel, kan iblanding allerede være aktuell i st. 10-11. Her er optagelsen selvsagt minimal, men det *kan* i udsatte marker være værd at være på forkant. Efter den tidlige behandling må opfølgning påregnes.

Flydende kvælstof: 10 kg N i fx N32 har i forsøg øget effekten af især SU-midlerne (Atlantis, Cossack og Broadway) mod græsser. Det har dog ofte været hård ved afgrøden og iblanding af flydende gødning anbefales *ikke* om efteråret.

Evt. behandling mod bladlus (der overfører rødsot) med pyrethroid kan ligeledes kombineres med løsninger, men bør dog vente til stadie 13-14. Erfaringer fra tidligere år med heftige angreb viser, at lusene først skal nå at optage en del smitstof før de er smittebærere. For tidlig behandling vil derfor i bedste fald give en falsk tryghed, i værste fald medføre flere resistente lus.

Løsningsforslag

Bemærk, at vi har tabellen med løsninger til vinterbyg for sig, da løsningsudvalget her er stærkt begrænset. I rug er der også en del begrænsninger, men mest mht. dosis af visse af midlerne, samt forbud mod blanding af Mateno Duo og Boxer. Det beskrives ved bemærkninger i tabellerne.

Tabel 2 Løsninger til 1. ukrudtsbehandling i tidligt sået (første halvdel af september) vinterhvede, rug og tritcale. Til opfølgning benyttes løsninger i tabel 3. Moderat ukrudtsbestand. Vi anbefaler ikke tidlig såning af vinterbyg.

Løsning	Effekt mod/god mod	Midler og doser pr. ha	Tidspunkt (stadie)*	Kemipris kr./ha	Bemærkninger
1	Diverse bredbladet og enårig rapgræs, vindaks	0,1 I DFF	08-10 (3-5 dage efter såning)	40	Max 1 gang pr. sæson. Opfølgning med Boxer evt. Mateno Duo ca. 14 dage senere samt øvrige løsninger i tabel 3 (4).
2	Div. bredbladet, inkl.: kamille, raps, storkenæb, kornblomst, alm. brandbæger. Enårig rapgræs, vindaks. Dæmper rajgræs og væselhale	0,35- 0,7 Mateno Duo SC 600	08-10 (3-5 dage efter såning).	145-291	Max 1 gang pr. sæson. Opfølgning med Boxer, evt. andre midler fra tabel 3. I rug dog først fra stadie 10 og max 0,35 Mateno Duo

*stadie 08 er lige før spiren bryder jordoverfalden, stadie 10 er når første blad er brudt frem af spiren.

Tabel 3 løsninger til VINTERHVEDE/RUG/TRITCALE, sået efter ca. 15.-9, eller opfølgning på første behandling i tidligt såede marker. Moderat ukrudtsbestand, ukrudt med 0-2 løvblade.

Hvor midlerne i løsningsforslagenes blandinger udbringes hver for sig, justeres dosis herefter - typisk lidt opad - hvor det er lovligt.

Løsning	Effekt mod/god mod	Midler og doser pr. ha	Tidspunkt (stadie)*	Kemipris kr./ha	Bemærkninger
1	Diverse bredbladet og enårig rapgræs, vindaks	0,75 I Boxer + 0,075 I DFF	10-11	165	Midlerne må bruges max 1 gang pr. sæson. Husk afdriftsreducerende teknik ved brug af Boxer.
2	Som løsning 1 + kamille, raps, storkenæb, kornblomst	0,5 I Boxer + 0,3 I Mateno Duo SC 600	10-11	215	I rug skal midlerne udbringes hver for sig. Bemærkninger i øvrigt som for løsning 1.
3	Som løsning 1 + kamille, rajgræs	1,5 I Boxer + 0,075 DFF	10-11	300 + beløb til foråret	Bemærkninger som for løsning 1 samt: Blandingen er ret hård, nedsæt DFF til ca. 0,05 i rug, der nemt svides. Der følges op med Cossack til foråret, på småt ukrudt.

4	Som løsning 2 + raigræs	1 l Boxer + 0,35 l Mateno Duo SC 600 Og 0,2 Topik EC + 0,5 l Olie	10-11 Og 12-13	510 + evt. beløb til foråret	Bemærkninger som for løsning 2 samt: Regn med opfølgning med Cossack til foråret, på småt ukrudt. I <i>hvede</i> foretrækkes ca. 1 l Adimax + 0,5 olie i stedet for Topik. Der følges evt. op til foråret.
5	Som løsning 4 + agerrævehale, væselhale **	1,5 l Boxer + 0,5 Mateno Duo Sc 600 Og 0,6 l Atlantis OD	10-11 11-12	675 + beløb til foråret	Bemærkninger som for løsning 2 samt: Max 0,35 l Mateno Duo i rug. Max 0,45 l Atlantis i rug. Efter Atlantis kan der kun opfølges med Broadway mod væselhale til foråret (begrænset effekt).

* stadie 10 er når første blad er brudt frem af spiren. Stadie 11 er når 1. blad er fuldt udfoldet, 12 er når 2. blad er fuldt udfoldet osv.

** Massive bestande af væselhale kan ikke bekæmpes kemisk.

Tabel 4. Løsninger til VINTERBYG. Moderat ukrudtsbestand, ukrudt med 0-2 løvblade.

Løsning	Effekt mod/god mod	Midler og doser pr. ha	Tidspunkt (stadium)*	Kemipris kr. /ha	Bemærkninger
1	Diverse bredbladet og enårig rapgræs, vindaks	0,75 l Boxer + 0,075 l DFF	10-11	165	Begge midler max. 1 gang pr. sæson. Husk afdriftsreducerende teknik ved Boxer. Ved tidlig såning kan DFF bruges 3-5 dage efter såning og Boxer 10-14 dage senere. Begge i lidt højere dosis
2	Som løsning 1 + storkenæb, kornblomst, kamille	0,3 l Mateno Duo Og 0,5 Boxer	10-11 11-12	215	Begge midler må kun bruges én gang. I vinterbyg <i>skal</i> midlerne udbringes hver for sig.
3	Som 3 + raigræs (væselhale dæmpes)	0,3 Mateno Duo Og 2 l Boxer	10-11 11-12	485 + beløb til foråret	Bemærkninger som for løsning 2 samt. Der følges op med Hussar Plus OD til forår

* stadie 10 er når første blad er brudt frem af spiren. Stadie 11 er når 1. blad er fuldt udfoldet, 12 er når 2. blad er fuldt udfoldet osv.

Afdriftsreduktion for prosulfocarb fra Boxer m.fl.

Af planterådgiver Birgit Vestergård

I sæson 22-23 blev der desværre fundet prosulfocarb (fra Boxer m. fl.) i afgrøder, hvor det ikke er godkendt. Der er derfor stadig grund til at være påpasselig omkring afdriften af proculfocarb. Undgå især at behandle hvis døgnets middeltemperatur når 15 °C (max 18 °C midt på dagen) eller ved vindhastigheder over ca. 4 m/s. Derved minimeres afdriften og effekten mod ukrudtet sikres. Kørsel om aftenen foretrækkes, da bindingen til jorden oftest er bedst frem for om morgenen.

Det har desuden vist sig, at inversionsvejr, dvs. helt vindstille, fugtigt vejr hvor jordoverfladen er lunere end luften i et par meters højde (mosekonebryg-vejr) er et stort problem for afdriften, så dette skal også undgås. Vejret de følgende dage efter behandling kan medføre fordampning (op til 65 % er målt), men sprøjtet døgnets vejrlig er selvfølgelig vigtigst.

Følsomme arealer

På Landmand.dk kan du se, om du har følsomme marker indenfor 1000 m fra dine egne marker. Har man det, bør man selvsagt være ekstra påpasselig. Prosulfocarb kan dog med opstigende luft og vind føres langt omkring, så anvisningerne bør følges under alle omstændigheder.

Link til afdriftsreduktion, SEGES: **Pas på nabomarker med frugt og grønt, når du sprøjter med prosulfocarb**

(landbrugsinfo.dk), kan tilgås uden logind

Anvend jordmiddeldyse

Langsom kørsel for at minimere afdrift passer dårligt på store bedrifter. Se forskellen på dyser i tabel 5, hvor man ved flere typer kan køre op til 7-8 km/t og stadig overholde afdrift-kravene.

Tabel 5 Anbefalede dyser til prosulfocarb. Kilde: Seges

Anbefaling af dysevalg til prosulfocarb

Forsalg til dyser til udbringning af prosulfocarb med 200+ l vand					
ISO	Fabrikat	Dyse	Type	Tryk, bar	Km/t
03	Hardi	Minidrift DUO 110-03	KLI	1,5	5,1
03	Lechler	IDKT 120-03 POM	KLI	1,5	5,1
03	Lechler	ID-120-03 POM	LI	3	7,1
03	TeeJet	TeeJet TT160-110 03 VP-C	LI	3	7,1
04	Agrotop	TurboDrop Hispeed 110-04	LI	2	7,7
04	John Deere	PSUL DQ2004A	LI	2,5	7,5
04	Lechler	ID-120-04 POM	LI	2,8	8
04	TeeJet	TT1 110 04 VP	LI	2	7,7
04	TeeJet	TeeJet TT160-110 04 VP-C	LI	2,8	8
05	Billericay	Air Bubble Jet 05	KLI	1	6,9
05	Hardi	Nanodrift	KLI	1	6,9
05	Hardi	Minidrift Duo	KLI	1	6,9
05	Lechler	IDKT 120-05 POM	KLI	1	6,9
05	TeeJet	AIXR 110 05 VP	Refleks	1,5	8

Husk at dokumentere

Den anvendte afdriftsreducerende teknik (min. 75 % reduktion for Boxer, Adimax og andre midler med Prosulfocarb) skal dokumenteres i sprøjtejournalen. Fx ved tilvalg af afdriftsskabelon i FarmTracking eller ved udfyldelse af Bilag 4 fra Miljøstyrelsen.

Husk at, Boxer og de fleste øvrige midler med prosulfocarb, desuden har et 10-meters afstandskrav til vand, som kan reduceres til 2 m ved brug af 90 % afdriftsreducerende teknik. Dette skal også dokumenteres, enten i FarmTrackings afdriftsskabelon eller noteres i sprøjtejournalen. Hvis man ikke har en fortrykt sprøjteplan, kan Bilag 3 fra Miljøstyrelsen bruges til formålet.

Tip: Hvis man bruger den samme (90 %-afdriftsdyse) til mange behandlinger/marker, kan man samle disse på det samme bilag, blot man under "dato" angiver den givne periode og i øvrigt udfylder skemaet utvetydigt.

Husk at gemme disse dokumentationer med sprøjtejournalen i 5 år.

Tørring af hestebønner

Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

Hestebønnerne er lagerfaste ved 15 % vand, og de bør nedtørres langsomt, da det tager nogen tid for fugtigheden i frøets indre at trænge ud til overfladen af frøet. For hurtig tørring ved høj temperatur kan ikke tørre frøene igennem og risikerer at sprænge frøskallen. Der tørres derfor ad flere omgange med maks. 40 °C eller i længere perioder med lav temperatur, ca. 25 °C. Ved at benytte tørring af flere omgange har fugten længst inde i frøene mulighed for at trække ud inden næste tørring.

Efterårsbehandling af frøgræs

Af planterådgiver Niels Holmgaard

Her efter høst er det vigtigt for det kommende års udbytte, at frømarken holdes kortslået hen over efteråret, hvilket normalt kræver 2-4 afpudsninger. Afpudsningerne stimulerer planten til at danne flere sideskud, hvilket giver flere aksbærende strå til høst. 1. afpudsning bør ske hurtigst muligt efter høst, da kornstubben ellers vil skygge for meget for udlægget. Sidste afpudsning skal tilpasses således, at græsset ikke når at blive for langt, hvis efteråret bliver mildt. Normalt vil den sidste afpudsning skulle udføres ultimo oktober - ultimo november i 7-10 cm højde. I de kraftige

fodertyper, der ofte gror kraftigt i efteråret, skal intervallet mellem afpudsningerne afstemmes med at der ikke dannes så meget plantemasse, så der dannes klumper/ striber af afklippet græs der ligger sig over udlægget. Det afpudsede materiale skal helst kunne falde ned mellem udlægsplanterne.

Afgræsning af udlægget er et rigtig godt alternativ til afpudsninger, men den 1. afpudsning lige efter høst er vigtigt at få udført, da det sikrer lys til udlægget. Afgræsningen kan foregå i perioden ultimo september og frem til februar.

I forhold til lys til afgrøden kan halmstrengene også være problematiske her efter høsten, såfremt halmen endnu ikke er fjernet. Hvis halmen, grundet nedbøren, er svær at få bjerget bør halmstrengen flyttes med halmvenderen således at udlægget nedenunder får lys.

Ukrudtsbekæmpelse i frømarken i efteråret

Er ukrudtsbekæmpelsen i udlægsåret lykkedes godt, er der ofte ingen behov for ukrudtsbekæmpelse i efteråret, men er der forekomst af store ukrudtsplanter af raps og kamille, bør det bekæmpes i september måned med:

7,5 g Express 50 SX + 0,05 l DFF/Legacy 500 SC + 0,15 l Contact/ha.

Ovenstående løsning til ca. 50 kr./ha kan anvendes i alm. rajgræs, ital. rajgræs, hybrid rajgræs, hundegræs, rajsvingel og i strandsvingel. DFFmidlerne er godkendt til mindre anvendelse og må kun anvendes en gang pr. vækstår. Express 50 SX kan erstattes af 5 g Nuance Max 75 WG.

Græsukrudt af alm. rapgræs og vindaks kan i **forårsudlagt alm. rajgræs** behandles med 0,4 l Primera Super eller Foxtrot/ha + 0,4 l Contact i september, når græsset igen er i god vækst efter Express/DFF-behandlingen og har 3-5 blade. Ofte er der kun behov i de yderste meter, foragre og lavninger mod alm. rapgræs.

Alm. rajgræs udlagt i renbestand kan behandles med 0,3 l Primera Super eller Foxtrot/ha + 0,4 l Contact i oktober mod alm. rapgræs og vindaks, hvis den foregående behandling med jordmidler ikke har virket tilfredsstillende. Primera Super og Foxtrot er godkendte til mindre anvendelse og må kun bruges en gang pr. vækstsæson.

Billede 4 En enkelt metode til at vurdere afpudsningshøjde, er at det skal være på højde med skosnuden, og ikke lavere. Foto: Niels Holmgaard, SAGRO.

REGLER OG TILSKUD

Konservering af halm med ammoniak

Af Kilde: SEGES

Halm må normalt ikke ammoniakbehandles, men i år med en særlig regnfuld høstperiode, kan der gives dispensation.

Ammoniakbehandling af halm – tilladt i udvalgte kommuner

Der er i hovedparten af landets kommuner nu givet dispensation til at ammoniakbehandle halm. Der er enkelte kommuner, hvor undtagelsen jf. nedenstående definition endnu ikke er udløst. I SAGRO's geografiske område kan det blandt andet nævnes, at Fanø Kommune endnu ikke har fået udløst dispensation fra forbuddet mod ammoniakbehandling af halm.

Undtagelsen fra forbuddet mod ludning af halm med ammoniak er baseret på DMI's opgørelse af nedbørsdøgn i de enkelte kommuner. Undtagelsen udløses, hvis der i en kommune i en periode på tre uger fra uge 31 til 37 har været mere end 14 nedbørsdøgn, hvor døgnnedbøren har været større end eller lig med 0,1 mm nedbør.

Vær opmærksom på, at selvom der er opnået undtagelse fra forbuddet i din kommune, må ammoniakbehandling af halm ikke foretages i eller nærmere end 300 m fra kategori 1- og 2-natur.

Du finder en opdateret liste over kommuner, hvor der er givet dispensation, på miljøstyrelsens hjemmeside, listen opdateres hver onsdag i perioden uge 31-39. Du kan tilgå listen på dette link [Nedbørsdata \(mst.dk\)](#).

Dosering og tildeling af ammoniak til halm

Ammoniakken fordeler sig dårligere i fugtig halm end i tør halm. Derfor er det vigtigt at bjærge halmen så tør som muligt.

- Der skal anvendes 3,0 pct. af halmtørstoffet til at konservere fugtig halm.
- Mængden kan reduceres til 2,0-2,5 pct., hvis halmen er næsten lagerfast, eller hvis der tildes ammoniak til hver enkelt balle med spyd.
- Behandles i markstak bør der maksimalt være 2,5-3,0 meter mellem indførsstederne.

Ammoniakbehandling frarådes i frøgræshalm og hø samt i halm med meget græs på grund af betydelig risiko for dannelse af nervegiften 4-methylimidazol.

Anvendelse af ammoniakbehandlet halm

Halm, der er konserveret med ammoniak, bør først og fremmest anvendes som foder. Anvendelse af ammoniakbehandlet halm til strøelse må være en absolut nødløsning, og vi kan ikke udelukke, at det kan have negativ betydning for dyrenes sundhed, fordi ammoniak kan give irritation af hud og slimhinder. Anvendelse af ammoniakbehandlet halm til strøelse bør også begrænses mest muligt, fordi der vil være et større kvælstoftab til miljøet. Ved fodring udnytter koen en del af det kvælstof, der er i halmen.

Uanset anvendelsen skal halmen udluftes godt inden anvendelse, både af hensyn til mennesker og dyr. Tag derfor ballerne ud af stakken flere dage før anvendelse.

Kvælstof og gødningsregnskab

Kvælstof anvendt til foderformål skal med i gødningsregnskabet, men maskinstationen skal indberette det, som kvælstof anvendt til foderformål. Det beslaglægger derfor ikke noget af ejendommens kvælstofkvote til markerne, og der skal ikke betales kvælstofafgift.